PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 466 - Cena 5 lir - 3 jugolire | Poštnina plačana v gotovini. Spedizione in abbon. postale | TRST, sobota, 7. decembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Bodoče sindikalno gibanje bo moralo odločno podpreti sestavo ljudske demokratične vlade, ki bo ustrezala volji in težnjam najširših množic.

MIROVNE POGODBE POD STREHO

Kdo bo plačal dolgove ZVU?

Slovenščina poleg italijanščine uradni jezik ozemlja - Italija bo plačala skupno 360 milijonov dolarjev reparacij in 75% odškodnine, Bolgarija 70 milijonov - Podonavska konferenca v 6 mesecih - Byrnesu se mudi

New York, 6. — Včeraj so se nepričakovano izpolnile napovedi nekega diplomata iz hotela Waldorf-Astoria, ki je pred dvemi dnevi dejal: «Štirim se zelo mudi, da se čimprej sporazumejo o mirovnih pogodbah in za to so edina pot kompromisi, dobri ali slabi.»

Tako so štirje ministri po kratkem zastoju, po poldrugem mesecu zasedanja in po 17 mesecih, odkar so načeli mirovna pogajanja, spravili pod streho vseh pet mirovnih pogodb. Za današnjo zaključno sejo ostane še nekaj manj važnih zadev in ker odpotuje v soboto Bevin na obisk k Trumanu v Washington, bo Svet načel v ponedeljek nemško vprašanje.

Še nekaj tednov?

Sedaj ostane še vprašanje dokončne sestave besedila pogodb v vseh treh jezikih, ki jo bodo izvršili namestniki s strokovnjaki v nekaj tednih kakor nekateri menijo. Nato bodo pogodbe predložili vsem štirim ministrom v podpis in končno jih bodo morali ratificirati parlamenti vseh štirih velesil, da postanejo pogodbe pravomočne. Seveda bodo morali ratifikacijo izvršiti tudi parlamenti vseh neposredno prizadetih držav, ki so navedene v uvodu vsake pogodbe, kajti sicer — tako določajo pogodbe — ne bodo mogle dotične države uživati koristi, ki iz njih izvirajo.

Najbolj se v tem oziru mudi Byrnesu, ki je na včerajšnji seji izjavil, da bi mogel ameriški kongres ratificirati mirovne pogodbe že na svojem prihodnjem zasedanju prvega januarja. Omenil je tudi možnost, da bi štirje ministri podpisali pogodbe pred odhodom iz New Yorka, to je pred 14. decembrom.

Namestniki bodo preračunali, koliko časa bodo rabili za ureditev dokončnega besedila pogodb in Svet bo danes proučil njihove sklepe. Nihče pa ne domneva, da bi namestniki utegnili tako hitro opraviti svoje delo, da bi pogodbe podpisali še pred odhodom iz Amerike.

Na včerajšnji seji so dosegli dokončni sporazum o 8 točkah mirovnih pogodb, med katerimi so rešili poleg tržaškega statuta končno tudi dve najbolj pereči vprašanji o reparacijah in Podonavju.

Sklenili so, da bodo vključili v italijansko mirovno pogodbo besedilo tržaškega statuta, ki so ga včeraj odobrili namestniki zunanjih ministrov. Pogodba bo vsebovala tudi posebno določilo, da je poleg italijanščine tudi slovenščina uradni jezik Svobodnega tržaškega ozemlja. Ustava pa bo določila, v katerih primerih bodo uporabljali tudi hrvaščino kot uradni jezik.

Ministri so se dolgo mudili pri vprašanju tržaških financ in so sklenili, da bo stroške guvernerja in tržaške vlade plačala OZN. Od tega pa je treba ločiti vprašanje kritja tržaškega primanjkljaja, ki ga cenijo na 20 milijonov dolarjev. Molotov je pripomnil, da upravlja Trst že več kot 18 mesecev angloameriška vojaška uprava, ki bi morala poznati ta primanjkljaj. Sovjetska delegacija, je pristavil Molotov, ne ve, kako so prišli do takega primanjkljaja. Vprašanje sedaj proučujejo gospodarski izvedenci.

Po vesteh dopisnika «Manchester Guardian» je Molotov predlagal, naj bi ta znesek krili z obdavčenjem tržaških podjetij. Po pisanju istega lista se je Molotov uprl Bevinovemu predlogu, da bi Svet štirih poslal v Trst komisijo, ki bi na mestu ugotovila, kakšna vsota je potrebna za kritje deficita.

Italijanske reparacije so včeraj poskočile še za 5 milijonov dolarjev. Svet je namreč končno pristal na Molotovljev predlog, da bo tudi Albanija prejela od Italije reparacije in sicer v znesku 5 milijonov dolarjev. Italija bo plačala Jugoslaviji 125 milijonov dolarjev, Grčiji 105 in Abesiniji 25. Če prištejemo k temu še 100 milijonov, ki jih bo prejela Sovjetska zveza, znaša dokončna višina italijanskih reparacij 360 milijonov dolarjev, to je 35 več kot je predlagala pariška mirovna konferenca.

Bolgarija bo plačala na račun reparacij 25 milijonov dolarjev Jugoslaviji in 45 Grčiji, to je skupno 70 milijonov dolarjev. Na ta način bosta Grčija in Jugoslavija prejeli enako vsoto, vsaka po 150 milijonov dolarjev.

Rešili so končno tudi vprašanje odškodnine za poškodovano ali uničeno imetje zavezniških državljanov v bivših sovražnih državah. Med najvišjo vsoto, to je 100% odškodnino, ki jo je prvotno zahteval Bevin in najnižjo, to je 25%, kasneje pa 50%, ki jo je predlagal Molotov, so se končno zedinili za francoski kompromisni predlog, za odškodnino v višini 75%.

Danes na vrsti prosta luka

Molotov je pristal na predlog ostalih ministrov, da vključijo načelo o svobodi plovbe po Donavi v mirovne pogodbe z Bolgarijo, Romunijo in Madžarsko. Zato pa je bil sprejet Molotovljev pridržek, da se to načelo ne nanaša na plovbo med dvema pristaniščema iste države. Na ta način bodo podonavske države lahko uveljavile posebne preference tarife v domačem prometu. Najkasneje v 6 mesecih po uveljavljenju pogodb se bo sestala podonavska konferenca, katere se bodo udeležile vse podonavske države in štiri velesile. Te konference ne bodo omenili v besedilu pogodb, marveč v posebni izjavi, ki jo bodo podpisali štirje veliki.

Svet je sprejel Molotovljev predlog, da bodo primerno ceno za zavezniška imetja, ki so jih izročili Sovjetski zvezi na račun reparacij, določili z neposrednimi pogajanji med romunsko vlado in vladami zavezniških držav, katerim pripadajo prizadete petrolejske družbe v Romuniji. Če se na ta način ne bodo mogli sporazumeti, bo cene določila konferenca veleposlanikov treh držav, ki bodo podpisale mirovno pogodbo z Romunijo (Velika Britanija, ZDA in SZ). Če to tudi le-tej ne uspe, bodo zadevo prepustili glavnemu tajništvu OZN.

Spore pri tolmačenju mirovnih pogodb bo reševala posebna komisija, v kateri bodo zastopniki premagane države, zaveznikov in OZN.

V času miru ne bo smela nobena bivša sovražna država imeti torpednih čolnov.

Na današnji zaključni seji pride ta v pretres posebno jugoslovansko področje v tržaškem svobodnem pristanišču kakor tudi udeležba Jugoslavije pri upravi tržaških železnic.

Kakor poroča agencija France Presse, je Bevin danes brzojavil zunanjemu ministrstvu v Londonu, da so dosegli z izjemo nekaj nepomembnih točk popoln sporazum o vseh petih mirovnih pogodbah.

Na današnji seji pododbora politično-varnostnega odbora je Molotov pristal na ameriški dodatek k sovjetskemu predlogu za odstranitev atomskih orožij in drugih večjih orožij za množična uničevanja. Po enournem razpravljanju so se sporazumeli o takojšnji ustanovitvi mednarodnega nadzorstva nad atomsko silo in nad drugimi modernimi tehničnimi odkritji, ki jih bodo uporabljali samo za mirovne namene.

Odbor za izbiro stalnega sedeža OZN rešuje danes vprašanje, ali naj za to določijo mesto San Francisco ali Philadelphijo. Sovjetska delegacija, ki bi želela, da bi bil sedež OZN v New Yorku, je opozorila delegacijo ZDA, da ne bo prišla na zasedanje v San Francisco, če bo ameriška delegacija nadaljevala z zakulisnimi spletkami za glasovanje v prid San Francisca proti Philadelphiji.

Byrnes zahteva repatriacijo nemških ujetnikov

New York, 6. — Zunanji minister Byrnes je danes sporočil, da so Združene države prosile Francijo, Belgijo, Nizozemsko in Luksembursko naj pošljejo domov 674 tisoč nemških vojnih ujetnikov.

Auriolova pogajanja

Pariz, 6. — Vincent Auriol, predsednik narodne skupščine, je danes nadaljeval pogajanja z voditelji parlamentarnih skupin za določitev novega ministrskega predsednika.

Kdaj proces?

(niti za proces ne jamčimo)

Na sedežu tržaške sekcije akcijske stranke so našli orožje in razstrelivo. Precej orožja, pravijo. Ce v uradnem poročilu je nekaj podatkov; ali kakor vsa podobna uradna poročila, je tudi to skrajno «nepristransko» nepopolno. «Ich kenne meine Pappenheimer!»... Če bi javili, da so našli pištole, bi se vse mesto na glas smejalo. Akcijska stranka je med prebivalstvom dobro znana in javna tajnost je, da se peča samo s posli na debelo. Že minister Scoccimarro je svoje dni opozoril na velikopotezno tihotapljenje orožja iz videmske province v cono A. Kmalu nato je antifašistično ljudstvo v Tržiču samo zasačilo krivce in zahtevalo intervencijo policije. Svoje prste je tudi takrat imela vmes akcijska stranka.

Nekaj teh teroristov so vendarle spravili pod ključ; med njimi tudi predsednika in tajnika tržaške sekcije Miania in Rovellija. Vsaj tako so nedvoumno izjavili. Mislili smo, da gre to pot zares. Po vsem tem, kar se je zgodilo, ne bi mogli trditi, da je bilo naše pričakovanje docela naivno. In vendar... Javili so, da so Miania in Rovellija aretirali, javili pa še niso, da su ju že izpustili. In vendar, oba sta na svobodi. Kako? Zakaj? S kakšnimi pogoji? Skrivnost.

V tako težki zadevi kot je najdba orožja na sedežu akcijske stranke smemo pričakovati največjo resnost in strogost. Javili so, da so orožje našli; dobro. Javili so, da je bilo 6 ali 5 oseb aretiranih; dobro. Javili so, da se med aretiranci nahajata tudi Miani in Rovelli, predsednik, odnosno tajnik tržaške sekcije; dobro. Potemtakem bi se Miani in Rovelli morala nahajati v zaporu. Kako je torej mogoče, da ju morejo videti med meščani, ki niso v zaporu? Sta li Miani in Rovelli morda gluha in slepa, in zaradi tega ne moreta odgovarjati za stvari, ki se dogajo na sedežu stranke, ki sta ji predsednik, odnosno tajnik?

Kakor bi bil podoben razlog smešen, bi vendarle bil razlog za izpustitev. Izpustitev brez objave obrazložitve pa bi bil postopek, ki bi ga tukajšnje prebivalstvo zlepa ne moglo požreti. Pričakujemo pojasnilo.

Vseslovanski kongres

Delegacija ČSR prispela v Beograd

Beograd, 6. Tanjug. — V Beograd je prispel član sovjetske delegacije za vseslovanski kongres generalni major Sidor Artemljevič Kovpak, znani poveljnik ukrajinskih partizanov med vojno ter dvakratni narodni heroj Sovjetske zveze. Češkoslovaška delegacija, kateri so v Subotici izrekli prvo dobrodošlico, je prispela davi v Beograd.

Za ukrajinskim delegatom član češkoslovaškega konzulata

New York, 6. — V temni newyorški ulici je skupina štirih neznancev napadla 60 letnega Jožefa Formana, ki je uslužben pri češkoslovaškem konzulatu. Forman je bil lažje ranjen v roko. Končno se mu je posrečilo uiti.

Francoski ugovori zaradi Schumacherjevega obiska

Pariz, 6. — Francoski veleposlanik v Londonu Massigli je opozoril britansko vlado o žalitvi francoskega ljudstva zaradi obiska dr. Schumacehrja v Londonu in s sprejemom, ki so mu ga tam priredili. Kakor je znano, je Schumacher podal v Londonu javne izjave, ki so odraz nemškega nacionalizma.

Protest vojaške uprave JA

zaradi izvažanja raznih strojev in drugega gradiva iz cone „A" v Italijo

Pulj, Tanjug. — V Italijo že delj časa odvažajo razno gradivo in stroje iz cone A. Vsak dan odpeljejo pod okriljem angloameriških vojaških oblasti, ki bi to morale preprečiti, na tone gradiva in strojev. Ko je Vojaška uprava JA za Julijsko krajino protestirala proti temu odvažanju, so pričele fašistične tolpe razstavljati posamezne stroje do zadnjega vijaka ter jih tako razstavljene odvažajo z motivacijo, da odvažajo staro železo, ne pa strojev, ker je odvažanje starega železa dovoljeno.

Vse to odvažanje se vrši s pomočjo in vednostjo zavezniške vojaške uprave, ki ni niti poskusila preprečiti odvažanja imovine, ki bi morala po pogodbi po priključitvi Pulja pripasti Jugoslaviji.

Beograd, Tanjug. — *Zaradi pogostega izvoza rafinerij in delov industrijskih naprav za Italijo je Vojaška uprava JA ponovno poslala protestno pismo sekretariatu skupne ekonomske komisije v Trstu, ki sta jo postavili delegaciji angloameriške vojaške uprave in Vojaške uprave Jugoslovanske armade. V pismu vojaška uprava JA odločno protestira proti odvažanju strojev in drugega materiala iz Pulja odnosno iz cone A v Italijo, ter pravi med drugim:*

«Že večkrat smo intervenirali, naj bi angloameriška delegacija ukrenila potrebno, da bi preprečila izvoz strojnih naprav in strojev iz Pulja, kakor tudi materiala na splošno. Odgovori, posebno pa stvarni uspehi dokazujejo ne samo, da niste ničesar ukrenili, da se prepreči odvoz, temveč da je bilo odvažanje vedno bolj sistematično in redno. O vrsti zapisnikov skupne ekonomske komisije smo dobili od angloameriške delegacije izmikajoče odgovore, ki imajo po našem mišljenju edino to tendenco, da zavlačujejo rešitev tega vprašanja. Ti odgovori so obstajali iz «preiskali bomo», «ne vemo», «mi ne izvažamo» in podobno.

Na zadnji seji smo opazili še eno novo obliko zavlačevanja. Sporazum Morgan-Jovanović ni mogel specificirati primerov izvoza strojev iz enega mesta v drugo v isti coni, ker takrat takšni primeri sploh niso mogli priti v poštev. V zvezi z novimi perspektivami razmejitve, po katerih naj bi Pulj pripadal Jugoslaviji, je jasno, da postaja to vprašanje sedaj važno. Sedaj na te nove momente nič ne pazijo, in izvoz iz Pulja je vsak dan večji. Jugoslovanska delegacija je svoje dni pristala na to, da se lahko v interesu ljudstva v coni A prepeljejo posamezni stroji iz Trsta v Pulj in obratno in to v primeru, če gre za vprašanje strojev tistih central, ki imajo svoje podružnice v enem ali drugem mestu cone A. — Stvarnost pa dokazuje, da se naša izjava ne spoštuje, ker se material in stroji izvažajo ne glede na to izjavo, še več, izvažajo se tudi izven cone A v Italijo.

Mnenja smo, da bi se morala angloameriška delegacija s tem vprašanjem resno pečati in rešiti ta problem. Po drugi strani moramo ugotoviti, da ni dosedanje toleriranje izvoza niti najmanj v skladu tako z duhom sporazuma Morgan-Jovanović kot s pogostimi izjavami angloameriške delegacije, da dela v interesu ljudstva Julijske krajine.»

Posledice stavke v ZDA čutijo tudi v Italiji

Rim, 6. — Italijansko ministrstvo za transporte sporoča, da ne bodo državnim železnicam v decembru nakazali nič premoga zaradi sedanje stavke v ameriških premogovnikih. V teh okoliščinah je treba takoj poskrbeti za omejitev železniške službe. Omejili bodo tudi vlake na električni pogon. Od 8. decembra dalje bodo na celem železniškem omrežju ustavili železniški promet, ki se razteza na 10 tisoč km. Proučujejo še nadaljnje zmanjšanje železniške službe.

AMERIŠKA MORNARICA V GRČIJI

Tsaldaris intervenira v New Yorku, narodno osvobodilno gibanje v Grčiji pa se širi

Atene, 6. — Kot poroča Reuter, so danes prispele v Grčijo štiri ameriške vojne ladje pod poveljstvom samega vrhovnega poveljnika ameriških pomorskih sil na Sredozemlju, kontreadmirala Richarda Bierija. Te ladje so letalonosilka «Randolph», križarka «Fargo» (ki je znana po svojih obiskih v Trstu), rušilec «Perry» in izkrcevalna ladja «Donner».

To dejstvo spravljajo nekateri v zvezo z vestmi o pogajanjih za soudeležbo ameriških čet pri okupaciji Grčije. Zadnjič je bila v Grčiji večja skupina ameriških ladij, ko je bilo treba nuditi monarhistom podporo pri referendumu o povratku kralja Jurija.

Medtem se mudi Tsaldaris v New Yorku. Zdi se, da ima velike načrte, ker ne govori samo o Varnostnem svetu, marveč tudi o Svetu zunanjih ministrov, o «Kakem drugem organu» in tudi o «ločenih pogajanjih». Tsaldaris namerava istočasno z vložitvijo svoje pritožbe glede «tujega vmešavanja v grške zadeve» intervenirati tudi za višje reparacije in za stare grške imperialistične zahteve po spremembi grško-bolgarske meje v grško korist. O tem se namerava baje razgovarjati z vsakim izmed štirih zunanjih ministrov posebej.

Tsaldaris pozablja, da je v Bolgariji zavezniška kontrolna komisija

Bolgarska agencija daje daljši komentar o sistematični klevetniški kampanji, ki jo vodi grška vlada proti Bolgariji, ki jo obtožuje najneverjetnejših dejanj, predvsem povzročanja incidentov na meji, organiziranja in pošiljanja partizanskih oddelkov v Trakijo ter končno vežbanja teroristov v posebnih šolah in tečajih. V zadnjem času pa je grška propaganda spravila v inozemski tisk vesti o koncentraciji bolgarskih čet na grški meji.

Bolgarska agencija poudarja, da ljudje, ki širijo te laži in klevete, očitno pozabljajo, da je v Bolgariji zavezniška kontrolna komisija sestavljena iz predstavnikov ZSSR, ZDA in Velike Britanije, ki nadzoruje vse dogajanje v Bolgariji v skladu z dogovorom o premirju, ki je še vedno v veljavi. Bolgarska telegrafska agencija je pooblaščena izjaviti, da zavezniška kontrolna komisija doslej ni opozorila bolgarsko vlado na najmanjšo stvar, ki bi se utegnila skladati s Tsaldarisovimi trditvami, čeprav bi kaj takega, vsekakor morala opaziti, ko bi bilo resnično. Podobne laži razširja v svojih izjavah tudi turški ministrski predsednik Pekker.

Časopisne agencije poročajo o obširnem partizanskem delovanju v Epiru, Tesaliji in na Peloponezu. O borbah v Trakiji ni točnejših poročil, ker so partizani prekinili vse telefonske in brzojavne zveze.

Pri vasi Didimotikon se je morala četa grške vladne vojske po peturni borbi z manjšim partizanskim oddelkom umakniti. O borbah poročajo tudi s področja hribov Prikos in Skra. Poročila iz Tesalije pravijo, da se spuščajo oddelki grške demokratične vojske vedno pogosteje z gora v doline in napadajo grške vladne čete.

300 mož močan partizanski oddelek je napadel orožniško postojanko Kalabritas v Srednji Grčiji, na ozemlju, kjer doslej ni bilo borb. Partizani so zasedli vas in zaprli vse dohode.

V jutranjih urah so močni vladni oddelki začeli z ofenzivo proti velikim partizanskim silam na področju hriba Parnona na južnem Peloponezu. O poteku operacij še ni poročil.

Mrtvi in ranjeni v Indiji

Bombay. — V bombayskem industrijskem središču Ahmedabadu je prišlo do neredov, pri katerih je policija streljala in ranila 24 ljudi. Sinoči so v predmestju Kurili ubili enega človeka, ranili pa 11 ljudi, ko je policija streljala. S kamenjem in kislino je bilo ranjenih 30, z noži pa 10 ljudi.

Pri zadnjih neredih v Kalkuti, ki še trajajo, je bilo 10 mrtvih in 95 ranjenih. V nekatere mestne predele so v naglici poslali oklepne avtomobile.

Glavni stan voditelja kongresne stranke Pandita Jawaharlala Nehruja in voditelja muslimanske zveze Mohameda Ali Jinnaha sta danes sporočila, da se bodo nocoj udeležili vsi indijski voditelji konference z ministrskim predsednikom Clementom Attleejem in člani vladne misije za Indijo.

V IRANU:

„Nadzorovanje" v praksi

Teheran, 6. — Azerbejdžanska vlada ima predlog za vstop iranskih vladnih čet v pokrajino za nadzorovanje volitev za neustavnega in ga je zavrnila.

Odkar je vlada poslala svoje čete v vse pokrajine, so sedeže napredne stranke zaprli in njenim voditeljem ne dovoljujejo voditi volivne kampanje. Razni opazovalci so mnenja, da iranski ministrski predsednik ne bo dovolil azerbejdžanskim kandidatom prevzeti funkcij, če se bo Azerbejdžan še dalje upiral odpošiljatvi čet v pokrajino. Prevladuje tudi mnenje, da bodo volitve najbrže odložene.

Neki član iranskega glavnega štaba je izjavil, da v Teheranu kar mrgoli vojaštva in včeraj so krožile vesti, da je vojaštvo dobilo ukaz za splošni napad na azerbejdžanske sile.

Reuter poroča, da je sovjetski veleposlanik v Iranu Sadčikov opozoril iransko vlado, da pomeni pošiljatev čet v avtonomno pokrajino Azerbejdžan kršenje sporazuma s predstavniki azerbejdžanskega ljudstva.

V Palestini še vedno neredi

Jeruzalem, 6. — Teroristični napadi v Palestini se nadaljujejo. 5 britanskih vojakov je bilo ranjenih, ko so njihov jeep pognali v zrak na cesti v Hajfo. Po še nepotrjenih vesteh bodo v Palestini najbrže uvedli preki sod.

V ponedeljek se bo v Baselu pričel sionistični kongres. Do sedaj je prispelo 40 ameriških sionističnih delegatov. Pričakujejo, da bo med nasprotujočimi sionističnimi strankami prišlo do hude bitke o vprašanju razdelitve Palestine in o stališču Židov vsega sveta do Velike Britanije.

Enoten nastop delavstva v ZDA

Wanshinton, 6. — Philip Murray, predsednik CIO je javil, da se bo pridružil ameriški delavski zvezi in ameriškim rudarjem v borbi proti vladi, ki odreka delavstvu najosnovnejše pravice.

Pozval je voditelje ameriške delavske zveze in druge sindikalne voditelje, naj skličejo konferenco delavcev, da se določi skupen program. Poudaril je potrebo enotnega nastopa vseh ameriških delavskih sindikatov. Član sindikata železničarjev Miller je izjavil, da bo njegov sindikat sprejel ponudbo CIO.

Sindikat rudarjev je organiziral nabiralno akcijo za plačilo globe 3 in pol milijonov dolarjev, ki so jo že položili.

Na današnji seji ameriške vlade je stavka na prvi točki dnevnega reda. Proučili bodo Trumanov govor, ki ga bo imel v nedeljo po radiu. V glavnih industrijskih središčih število brezposelnih silno narašča. Računajo, da bo ob koncu leta 5 milijonov brezposelnih.

Delovno ljudstvo FLRJ

je z navdušenjem sprejelo novi zakon o nacionalizaciji

Beograd, 6. Tanjug. — V Beogradu so priredili delavci in uradniki najvažnejših podjetij zborovanja, na katerih so sindikalni voditelji pojasnili važnost novega zakona o nacionalizaciji gospodarskih in zasebnih podjetij splošne koristi.

Slovensko delavstvo je sprejelo z velikim navdušenjem odlok ljudske skupščine, ki sprejema novi zakon o nacionalizaciji. Že v prvih jutranjih urah, ko so po radiu zvedeli to novico, so priredili manifestacije.

Na številnih sindikalnih podružnicah in v tovarnah so po zaključku dela priredili zborovanja, na katerih so sprejeli resolucije, ki so jih odposlali maršalu Titu in drugim članom stranke, da izražajo hvaležnost ljudstva za izvedbo enega najvažnejših smotrov narodne osvobodilne borbe. Velika zborovanja so bila tudi na Jesenicah, v Trbovljah, v Celju in drugih krajih Slovenije. V Subotici so bile tudi velike manifestacije. Po vsej Srbiji, posebno pa v Nišu in v Požarevcu, je ta vest povzročila veliko navdušenje.

Na seji industrijskega sveta je minister za industrijo in predsednik gospodarske komisije Boris Kidrič poudaril, da so jugoslovanske delovne množice postale s to odredbo gospodar svoje lastne usode. To pa predvsem s socialnega vidika, ker bo na podlagi novega zakona prevzelo ljudstvo lastnino vseh važnejših proizvodnih sredstev, ki so v drugih časih bila predmet za izkoriščanje delovnih množic; pa tudi z državnega vidika, ker bodo sedaj proizvodna sredstva v rokah države, medtem ko je bil pred vojno večji del jugoslovanske proizvodnje v rokah tujega kapitala, ki je privedel Jugoslavijo na polkolonialno stopnjo.

Minister Kidrič je dalje pripomnil, da je novi zakon v skladu z načeli jugoslovanske ustave. Ko so se ljudske množice borile v osvobodilni vojni, je nadaljeval Kidrič, so se zavedale, da bo osvoboditev napravila konec izkoriščanju in jim prinesla boljše življenje.

Vprašanje neodvisnosti kake države je tesno povezano s socialnimi vprašanji. Dokler bo naša vlada imela nadzorstva nad našo zaščito, ne bo imel tuj kapital nobene možnosti izkoriščanja bogastva naše države, kakor se je to prej dogajalo.

Minister Kidrič je ob zaključku pripomnil, da je novi zakon jamstvo za boljšo gospodarsko prihodnost jugoslovanskega delovnega ljudstva.

KRATKE VESTI

LONDON. — Britanski minister za prehrano John Strachey je opozoril v spodnji zbornici, da bodo v Veliki Britaniji verjetno zmanjšali obroke kruha in slanine.

HERFORD. — Nadzorstvena komisija je naznanila, da bodo ustoličili 12 člansko vlado v pokrajini Porenje-Westfalija na britanskem zasedbenem področju v Nemčiji, ko bodo 1. januarja prenesli oblasti na nemške vlade v 4 pokrajinah britanskega področja.

LONDON. — Avstralska komisija za vojne zločine v Novi Britaniji je do zdaj sodila 357 japonskim vojnim zločincem. Od teh so 243 obsodili na smrt ali na razne zaporne kazni, ostali pa so bili oproščeni.

TOKIO. — Prvi povojni tovor japonskega čaja za Afriko zapušča Tokio na krovu ladje «Vanderbilt Victory». Na ladji je 4500 zavojev čaja, med katerimi so tudi nekateri za Evropo.

NANKING. — Voditelj kitajskih komunističnih odposlancev za pogajanja, general Cu En Laj je poslal Čangkajšku noto, ki vsebuje pogoje za obnovitev pogajanj med Yenanom in osrednjo kitajsko vlado. Pogoji so: razpust ustavodajne zbornice in vzpostavitev čet po položajih, v katerih so bile 13. januarja 1946.

RIM. — Bivši vrhovni poveljnik nemških čet na južni italijanski fronti Kesselring bo v januarju prišel pred zavezniško vojaško sodišče.

Za šalo ali zares?

Milanski «Unità» je objavil sledečo okrožnico, ki jo je glavni policijski ravnatelj Ferrari poslal vsem kvestorjem:

«Dobili smo zaupna poročila, da se je v Italiji ustanovila tajna organizacija pod imenom «Trojka», ki jo sestavljajo ruski, jugoslovanski in italijanski elementi z namenom, da ob primernem trenutku izvedejo po navodilih ruske vlade teroristična in sabotažna dejanja proti zavezniškim četam v Italiji ter proti italijanskim in tujim elementom, ki bivajo v republiki in ki so nasprotni komunizmu in Titu.

Organizacijo baje sestavljajo celice s tremi člani vsaka in vsi člani se pod krvavo prisego obvežejo, da bodo izvedli poverjene jim naloge in da bodo izvršili samomor, če jim to ne uspe. Takih celic je baje sedaj 100 v Milanu, 100 v Turinu, 50 v Anconi in 50 v Bolonji. Drugih 50 se ima v kratkem stvoriti v Neaplju.

Vse omenjene celice dobivajo navodila od sovjetskega polkovnika Lebedjeva, ki je šef Ozne in ki je sedaj baje v Rimu. Pred kratkim so se pripadniki «Trojke» baje izkrcali v Bariju in Manfredoniji. Ko bi prišel čas akcije, ki je po mnenju pripadnikov organizacije zelo blizu, se bi zbralo omenjenih 280 tisoč dobro oboroženih ekstremistov...

Naprošeni ste, da odredite nujno in natančno preiskavo o stvari in skrbno nadzorstvo nad elementi, ki so osumljeni, da pripadajo omenjeni organizaciji, da tako lahko zasledujete njihovo delovanje in čim bo to mogoče podrobno poročate o doseženih uspehih.»

List se sprašuje, ali gre tu za birokratično idiotstvo ali pa za načrtno protikomunistično izzivanje. Razen tega pravi dalje «Unità», se v tem dokumentu obtožujeta dve veliki državi, da organizirata zločine v naši državi.

Ena teh držav je Sovjetska zveza, to je ena od štirih velikih držav, ki je udeležena pri nadzorstvu Italije.

Reakcionarni tisk je naravno zagnal velik krik in zatrjuje, da je «Unità» objavil okrožnico le z namenom, da člane namišljene «Trojke» opozori na nevarnost...

Čiščenje v Nemčiji ne napreduje zadovoljivo

London, 6. — Poročilo preiskovalne komisije svetovne sindikalne zveze, ki je proučevala položaj v Nemčiji in ki so jo sestavljali predstavniki britanskih, francoskih, ameriških, sovjetskih, češkoslovaških in holandskih sindikatov, pravi, da uspehi čiščenja v Nemčiji niti zdaleč ne zadovoljujejo. Komisija izjavlja, da so v Nemčiji sindikati najbolj zanesljiva protifašistična sila, ki deluje po demokratičnih načelih.

Komisija predlaga, naj sindikate pooblastijo, da ustanovijo tudi mladinske organizacije, ki bi bile popolnoma pod nadzorstvom sindikalnega gibanja.

Glede oblačil je komisija poudarila, da so Nemci bolje oblečeni kot drugi evropski narodi, posebno, kar se tiče obuvala.

Končno poudarja komisija, da bo potrebna dolga zasedba Nemčije, da bi se dosegla popolna prevzgoja nemškega ljudstva in reforma političnih in socialnih ustanov. Velika posestva bo treba razdeliti kmetom, kakor so to napravili v sovjetskem področju.

NACIONALIZACIJA PO SVETU IN V JUGOSLAVIJI

Gospodarsko življenje sedanje in poprejšnje dobe, zlasti pa zadnjih desetletij, je jasno pokazalo, da sedanji kapitalistični sistem ni sposoben zagotoviti zdravega in nemotenega gospodarskega razvoja, marveč da ga v vedno bolj se očečih razdobjih prekinjajo in hromé periodične gospodarske krize: posledica anarhičnosti kapitalističnega gospodarstva.

Sredstvo za borbo proti tem pogubnim posledicam anarhičnega, neurejenega gospodarstva je samo eno: pravilno postavljen in strog gospodarski načrt, ki ureja in usmerja vse gospodarsko življenje v državi, torej skrajna omejitev samovolje v gospodarstvu. Za uspešno izvajanje tega načrta pa je potrebno, da ima država v rokah ključne gospodarske pozicije, sicer se ji gospodarski razvoj nemogrede izmuzne iz rok, ker nima sredstev, s katerimi bi ga obvladala.

Zaradi tega opažamo vedno večje tendence k državnemu kapitalizmu v zahodnih državah, bodisi tako, da prevzemajo ozke monopolistične skupine vedno bolj v svoje roke vse niti državnega življenja, kot opažamo v Ameriki, bodisi v obliki nacionalizacije, kot jo ima v načrtu britanska vlada ali kot jo na zahtevo naprednih sil po malem izvaja Francija.

Nacionalizacija, podržavljenje velikih gospodarskih podjetij, je torej osnovni problem gospodarske politike v pretežni večini držav. Narekujejo jo nujnost načrtnega usmerjanja gospodarske delavnosti.

Vendar pojem nacionalizacije ni nekaj enotnega, za vse države enoveljavnega. Osnova razlika med nacionalizacijo in nacionalizacijo obstoji namreč v značaju državne oblasti, ki jo izvaja. Nacionalizacija v kapitalističnih deželah, torej predvsem v zahodnih državah, ima v prvi vrsti namen na znotraj in na zunaj okrepiti kapitalistični sektor gospodarstva, ki izvaja preko državne oblasti, ki je dejansko v njegovih rokah, posredno kontrolo nad gospodarsko aktivnostjo in si obenem krepi zaradi gospodarskega zastoja oslabljene pozicije za svoje ekspanzionistične cilje, za plasiranje viškov proizvodnje, nabavo cenenih surovin in izvoz kapitala.

V zvezi s tem opažamo, da se v Angliji sicer postavlja vprašanje nacionalizacije, ne postavlja se pa v od Anglije gospodarsko odvisnih državah (oziroma ga tam postavljajo samo opozicijske napredne skupine), kajti v tem primeru bi to pomenilo nevarnost gospodarske osamosvojitve teh dežel. Tako opažamo tudi v Franciji, kjer so napredne sile neprimerno močnejše kot v Angliji, skoraj sorazmerno neprimerno močnejši odpor proti nacionalizaciji. Prav tako zadevajo zahteve po nacionalizaciji na močan odpor v Italiji.

V nasprotju z nacionalizacijo v kapitalističnih državah zapada, kjer predstavlja torej sredstvo za okrepitev ekspanzionističnega potenciala gospodarstva in s tem imperialistične politike, pomeni nacionalizacija v državah z dosledno ljudsko demokracijo, kjer izhaja oblast iz ljudstva in jo ljudstvo tudi v vseh oblikah izvaja, ukrep v korist ljudskih množic, osamosvojitev od tujega imperialističnega pritiska in obenem trdno podlago za načrtni gospodarski razvoj. Državni sektor gospodarstva, katerega široko osnovo predstavljajo nacionalizirana podjetja, je najučinkovitejše orodje v rokah ljudstva za obnovo in gospodarski razmah in obenem najmočnejše orožje proti gospodarskemu zasužnjevanju in izkoriščanju iz tujine, prav tako pa sredstvo za odpravo izkoriščanja človeka po človeku sploh.

Tako nacionalizacijo izvaja Češkoslovaška, za tako nacionalizacijo se je pred dobrim mesecem na referendumu izreklo poljsko ljudstvo, na pot take nacionalizacije se usmerja danes Jugoslavija v skladu z zakonom, ki ga je v četrtek izglasovala ljudska skupščina. Nacionalizacija bo v Jugoslaviji omogočila dosledno in uspešno izvajanje državnega gospodarskega načrta, omogočila bo uresničenje ogromnega načrta za elektrifikacijo in industrializacijo države, omogočila bo v svojih končnih posledicah dvig življenjske ravni in blaginje jugoslovanskega ljudstva.

Razumljivo je, da angleška vlada sicer v domovini pripravlja načrt o nacionalizaciji velike industrije, da pa obenem «zaskrbljeno» opazuje «kršenje načela zasebne lastnine» v naprednih vzhodnih deželah. Kajti kljub odškodnini, ki jim bo po zakonu izplačana za nacionalizirana podjetja, bodo tuji kapitalisti ob ogromne dobičke, ki so jih nekoč kovali na račun jugoslovanskega ljudstva. Bila so podjetja, predvsem rudarska, ki so v enem samem letu s čistim dobičkom amortizirala vse investicijske stroške. Dvajset let se je tuji kapital trudil z dokazovanjem, da v Jugoslaviji ni nafte. Že danes pa obstoje v Jugoslaviji petrolejska polja s tisoči delavcev.

Z nacionalizacijo v Jugoslaviji bo v prvi vrsti prizadet tuji kapital ki je imel v rokah skoraj vsa velika podjetja. S tem se bo pa končalo izkoriščanje Jugoslavije, njenega ljudstva in njenih velikih naravnih bogastev po tujcih in za tuj račun. Nacionalizacija nasprotno ne prizadeva delovnega privatnega lastnika. V prvi vrsti obrtnika, ker zadeva samo večja podjetja, ki imajo važnost za celo Jugoslavijo ali pa za posamezne republike kot celote. Nasprotno, jugoslovanska ustava (in v duhu te ustave je sestavljen tudi zakon o nacionalizaciji) daje delovnemu zasebnemu lastniku vso možnost in podporo za razvoj v okviru splošnega razvoja narodnega gospodarstva, ki bo na novih osnovah dosegel razmah, kot si ga v drugačnih pogojih, pod drugačno oblastjo ne bi bilo mogoče zamisliti.

Obletnica

7. decembra 1945. je primorsko ljudstvo ostalo brez svojega glasila. Zavezniška vojaška uprava je s tem dnem za nedoločen čas ukinila «Primorski dnevnik», ker ji ni bila po godu naša kritika zavezniške organizacije «slovenske» šole.

Na to nasilje nad svobodo tiska je primorsko ljudstvo — ob bratski podpori italijanskega antifašističnega prebivalstva — odgovorilo s stavko in celo vrsto protestnih resolucij ter na ta način dokazalo kako mu je prirasel k srcu list, ki nadaljuje tradicije naše narodno-osvobodilne borbe.

Ko smo začeli ponovno izhajati nas kazen ni «poboljšala». Kakor preje, tako smo vse do danes in bomo tudi v bodoče ostali zvesti ciljem naše borbe za svobodo in demokracijo, za gospodarsko, socialno, politično, narodnostno in kulturno enakopravnost našega ljudstva.

Hvaljen bodi AIS?

Radio Trst II oddaja vsak dan od 7. do 8.15, od 11.30 do 14.30, od 17.30 do 24.

Stalno obžalovanje, da je slovensko občinstvo brez radio oddajne postaje in da nima polnega radijskega sporeda je vodilo AIS, da je storil vse, kar je bilo mogoče, da bi imeli primorski Slovenci čim prej, kar jim gre.

Po dolgih težavah zaradi iskanja valovnih dolžin v smislu mednarodnih dogovorov in kljub težavnim lokalnim atmosferskim prilikam je postavil AIS radio Trst II — zaradi velike skrbi za primorske Slovence.

Sedaj je poln spored.

Pred mikrofonom se vrste glasbeniki, literatje in drugi priznani kulturni delavci, orkestri, pevski zbori, solisti itd.

Vse plača AIS. Za vse skrbi AIS. AIS hoče zadovoljiti primorske Slovence.

Hvaljen bodi AIS!

*

Vse to so povedali in tako je izzvenelo, ko so v petek, v soboto in nedeljo po radiu Trst I napovedovali, da bo v ponedeljek začela oddajati radiooddajna postaja Trst II.

S polnim sporedom...

Jaz ga ne slišim ne zjutraj ne opoldne niti zvečer.

Pri prijatelju slišijo neko lajanje in zavijanje. Pri sosedovih ravno tako, pri drugih sto podobno — povsod enako.

Radio Trst II pa oddaja dalje... Po dolgih mukah... po težavah... po velikih stroških... po veliki skrbi... s polnim sporedom...

AIS je storil vse.

Ali naj bo potem še kriv, če ni slišati oddaj?

To bi bilo res preveč!

Kako spoštujejo naše kulturne ustanove

Šolo v Štorjah pri Sežani so Nemci nekaj pokvarili, toda zavezniška vojska jo je pretvorila v kup razvalin. Ljudje si niso mislili, da bodo tako malo upoštevali kulturne ustanove in jih tako brezobzirno uničevali. Najprej so si prisvojili prosvetno dvorano, za katero so vaščani potrošili 40.000 lir, da so jo popravili, sedaj pa v njej plešejo in popivajo, namesto da bi jo naša mladina uporabljala za svoj kulturni razvoj. Iz šole so odnesli celo vrata, okna in stopnice. Oblast v Sežani je obljubila, da bo šolo popravila, toda ostalo je zgolj pri besedah. Ljudstvo ne more čakati na njihovo milost. Zato je sklenilo, popraviti šolo z udarniškim delom.

V nedeljo 1. decembra se je zbralo vse staro in mlado iz Štorij, Majcnov, Jerišev in Podbrež ter odšlo popravljat svojo šolo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Zdaj pa še izpite

Če naj šolar prestopi v šolo z materinskim učnim jezikom

Zavezniška šolska uprava je izdala naredbo, po kateri se morajo učenci, ki nameravajo v tem šolskem letu prestopiti iz ene ljudske ali srednje šole v drugo, v kateri se poučuje v drugem jeziku, prijaviti najprej k izpitu v učnem jeziku šole, ki jo nameravajo obiskovati. V naših razmerah velja to za prehod iz italijanskih v slovenske ali hrvatske šole in narobe.

Rok za izpite bodo določila vodstva na posameznih šolah, ki bodo upoštevala pripravljenost kandidatov. Na vsak način pa se morajo vsi ti izpiti zaključiti do 31. decembra t. l. Kandidat, ki se ne prijavi k izpitu, ne bo sprejet. Ta uredba velja samo za šolsko leto 1946-47.

Sedaj, ko se Slovenci vračajo v svoje šole, od katerih jih je fašizem odtrgal, in to zlasti v mestu, kjer slabo obvladajo materinščino, zahtevajo, da napravijo izpit za ta prehod. Ko je fašizem izpremenil slovenske šole v italijanske, ni za to spremembo zahteval nobenega izpita. Italijanski učitelji so celo mučili slovenske otroke, ker niso znali italijanščine in so jih pretepali, če so med seboj govorili slovensko. Danes pa zahtevajo, da mora otrok že do novega leta napraviti izpit četudi je jasno, da se posledice fašizma ne morejo odpraviti v tako kratkih mesecih.

Slovenski starši imajo pravico zahtevati, da se vrnejo njih otroci spet slovenskemu rodu brez ovir in težav, kot so izpiti. Stvar slovenskih učiteljev je, da ta povratek k materinščini v šoli pospešujejo in lajšajo, česar gotovo ne delajo in ne bodo delali po fašističnem sistemu kaznovanja in pretepanja.

Ne vemo, kdo je odgovoren za ta odlok, ki ga je izdal višji šolski nadzornik v Trstu. Ugotoviti pa moramo, da je naperjen proti Slovencem, četudi so ga razkrinkali z določbo, da morajo učenci tudi v primeru, da prestopijo iz slovenske v italijansko šolo, napraviti izpite. Ta odlok je nastal iz enakih razlogov, iz kakršnih še vedno čakajo učenci, ki so vpisani v slovenske strokovne šole (avviamento) na začetek šolskega leta.

Stavkujoče študente ustrahujejo

Včeraj je nad sto dijakov pomorske akademije šlo pred sedež ZVU in poslalo h kapetanu Simoniju delegacijo, ki mu je izročila naslednjo resolucijo:

«Podpisani dijaki pomorske akademije zahtevajo, naj ZVU upošteva in prouči zahteve tehniških študentov. Poleg tega naj z uradnim poročilom jasno opredeli svoje stališče v tem vprašanju ter obvesti dijake o rezultatih, ki so jih dosegli njihovi tovariši v Italiji. Podpisani študenti mislijo vrhtega, da so disciplinski ukrepi, s katerimi jim groze, krivični, in zahtevajo njih preklic.»

Kapetan Simoni je sprejel resolucijo in dejal, da so studenti na krivi poti in da je že odredil, naj najstrože kaznujejo stavkujoče s tem, da jim dado za prvo tromesečje ali pa tudi za vse šolsko leto v vedenju petico, s čimer bodo izključeni od zadnjih izpitov. Če se bo stavkovno gibanje razširilo, bo ZVU z lahkoto dala zapreti šole al, pa posamezne razrede. S temi grožnjami ne bo kapetan Simoni uklonil duha naših dijakov, ki so začeli borbo v obrambo svojih interesov.

Živahna akcija za otroški božič

Preteklo sredo so se zopet zbrali člani mestnega koordinacijskega odbora, da bi na svoji redni seji pregledali do sedaj opravljeno delo in da bi pospešili nabiralno akcijo v prihodnjih dneh.

Do preteklega torka so prejeli na glavnem odboru 514.000 lir prispevkov. Drugih 200.000 jih je bilo najavljenih za sredo. Po raznih sektorjih je nabiralna akcija v polnem teku.

Zelo dobro je uspela sobotna in nedeljska prodaja spominskih znakov, za kar gre posebna zasluga našim mladinskim organizacijam, ki se niso ustrašile truda in težav in storile vse, da bi bil uspeh prodaje čim večji. Prihodnjo nedeljo, dne 8. decembra, bodo nadaljevali s prodajo znakov v središču mesta.

Le malo časa imamo še do božiča. Zato se mudi in je treba pospešiti naše delo. Mestni koordinacijski odbor je sprejel celo vrsto ukrepov, da bi kar najbolj pospešil akcijo in ji pomogel do še večjega uspeha. Letos je kriza in z njo je narasla tudi beda, zato so tudi potrebe večje. Prav zato pa moramo zbrati več, mnogo več kot lani, da bo akcija res uspela v svojem namenu.

Kaj bi porekla ZVU?

Če bi mestni koordinacijski odbor priporočal učiteljstvu v Trstu in okolici, naj bi tudi ono s propagando primomoglo k bolj uspešni akciji za otroško božičnico in za tozadevno zbiranje daril in denarja, kaj bi na to dejala ZVU?

Preskrba

Delitev tobaka. Od 9. do 15. t. m. bodo delili na odrezek št. 50 tobačne nakaznice po 40 gr tobaka Forte in po dve toskanski cigari.

Brez nakaznice bodo prodajali po 20 švicarskih cigaret in sicer 12 Standard, 4 Laurens-Vert in 4 Memphis O. E.

V nedeljo bodo odprte od 9. do 13. ure sledeče trafike, kjer se lahko nabavijo omenjene cigarete: dve v ul. Regina, ul. Cellini, tri v ul. Cavana, trg Goldoni, trg Impero, ul. Carducci in v ul. Imbriani.

Odrezki za sladkor. Danes je zadnji dan, da trgovci dvignejo na občinskem prehranjevalnem uradu odrezke za sladkor.

Posebni boni delavske zbornice. Od danes naprej delijo pri občinskem prehranjevalnem uradu ul. Malcanton 3 (okence št. 4) posebne bone delavske zbornice za one tvrdke in ustanove, ki imajo potrdila od št. 1 do št. 600. Ta potrdila je treba vrniti občinskemu uradu. Podjetja morajo izročiti bone tistim delavcem, za katere so izstavljeni. Delavci morajo prejem bonov potrditi zaradi kontrole. Navodila za uporabo teh bonov bodo izdali v kratkem.

Ne izkoriščajte mladih delavcev

Poročali smo že o resolucijah, ki so jih sprejele razne mladinske organizacije. V eni teh resolucij so zahtevale tudi zboljšanje delovnih in mezdnih pogojev za strokovne in nešolane vajence v tovarnah in obratih.

Zvezi industrijcev in uradu za delo pri ZVU pa so poslali protestne resolucije tudi mladi vajenci in delavci iz raznih tovarn in rajonov. Danes povzemamo resoluciji mladincev tržaškega arzenala in od Sv Alojzija.

Mladinci tržaškega arzenala odločno protestirajo proti industrijski zvezi zaradi protipredlogov, s katerimi popolnoma izključujejo vprašanje vajencev v novi delovni pogodbi. Mladinci pravijo, da jim delodajalci s tem kratijo njihove pravice, tako da bi bili zopet v istem položaju kot za časa fašizma.

Mladinci od Sv. Alojzija pa pišejo: «Mladi delavci pri Sv. Alojziju ostro protestiramo, ker so industrijci odklonili vse predloge za zboljšanje naših življenjskih razmer. To je povzročilo med nami silno nezadovoljstvo, zlasti ker nam pri delu ne nudijo nobenega strokovnega pouka. Zahtevamo tudi boljše mezde, ki bodo v skladu z našimi strokovnimi sposobnostmi. Zato naj nas pripuste k strokovnemu izpitu, da postanemo kvalificirani delavci. Končno pozivamo urad za delo, naj posreduje, da bodo sprejeli naše upravičene zahteve.»

Podobne resolucije so poslali industrijcem in uradu za delo tudi mladinci iz tovarne Vidali, Dreherjeve pivovarne in drugih podjetij.

Zimska nagrada za brivce

Na Enotni sindikat brivcev in frizerjev prihajajo pritožbe osebja te stroke, češ da nekateri delodajalci menijo, da ta stroka nima pravice do zimske nagrade. Baje so začeli zaradi tega krožiti vesti o nekaki protestni stavki.

Obveščamo vse prizadete, da imajo tudi uslužbenci te stroke pravico do omenjene nagrade. Delavci, katerim njihovi gospodarji odrekajo to pravico, naj se javijo na Enotnih sindikatih, ki bodo poskrbeli, da dosežejo nagrado. Pogajanja za povišanje plač so še vedno v teku in je še vedno upanje, da bo dosežen sporazum. Vse govorice o stavki so zlonamerne in neutemeljene. Šele na občnem zboru, ki bo 16. t. m. ob 19.30 v via Imbriani 5, bodo dokončno sklepali o tem vprašanju.

Mezdni sporazum s špediterji

Pretekli petek je bil dosežen mezdni sporazum za mesec november med zastopniki špediterjev in Enotnimi sindikati za delavce in uradnike. Sporazum so podpisali tudi zastopniki Delavske zbornice. Po tem sporazumu bodo dobili za mesec november uradniki I. kategorije 50% poviška na osnovno plačo ter individualno doklado, nameščenci II. in III. kategorije 55% povišjka ter individualno doklado, za mesec oktober pa doklade po 450 lir moški nad 20 leti, po 400 moški od 18 do 20 in ženske nad 20, po 350 moški pod 18 in ženske od 18 do 20, po 300 lir ženske pod 18 leti. Ta sporazum velja za november in ne bo vplival na pogajanja za splošni sporazum.

Stalni delavci bodo dobili 55% poviška na osnovno plačo z enkratno doklado po 150 lir.

Rojan rabi tržnico

Rojan je precej razsežen in živahen del mesta saj šteje okrog 40.000 prebivalcev in ima svoje posebno življenje. Dober del njegovega prebivalstva tvorijo železničarji, ker imajo v bližini glavno postajo in je zanje najbolj priročno z doma do nje.

Večji del rojanskega življenja se razvija na trgu Tre Rivi in v njegovi neposredni bližini. Tam so trgovine, mesnice, pekarne. Tam so tudi stojnice, ki se stiskajo k cerkvi, da bi se vsaj malo obranile drobnega zimskega dežja, ki prši iz goste megle. Že pri vlažnem in meglenem vremenu je nemogoče za prodajalca in za kupca, da bi stala na dežju. Tudi blago se naglo skvari. Kakšne so šele težave, ko lije, ko brije burja, ki izpodnaša ljudi in stojnice. Na drugi strani cerkve je dovolj prostora, kjer bi lahko postavili pokrito tržnico, ki bi ustrezala sodobnim higienskim predpisom. Saj je načrt že narejen. Že več let počiva v zaprašenih arhivih mestnih občinskih uradov, kjer spi spanje pravičnega. Prostor, kjer naj bi stala tržnica, pa je ves založen z velikanskimi kupi opeke, ki je namenjena za obnovo. Pred šestimi meseci je bila že tam kakor je še sedaj. Obnova počiva in opeka tudi, le tu pa tam pride kak kamion, da za malenkost skrči zalogo. Poleg opeke je tudi še vedno pol lesena pol zidana baraka, ki so jo postavili še, ko so gradili zaklonišče pod hribom. Vojna je minila, baraka pa še zmerom stoji ter prav harmonično izpopolnjuje veliki kup opeke v živo pričo «urejenih razmer» v centru Rojana.

RADIO TRST II.

SOBOTA 7. DECEMBRA

7 otvoritev - koledar; 7.10 jutranja glasba v zvezi z Vidmom; 7.30 vesti v slov.; 7.45 vesti v ital.; 8 pestra jutranja glasba; 11.30 vaška godba; 12 predavanje: Umetna zelenjava; 12.15 plesna glasba, prenos iz Vidma; 12.45 napoved časa, vesti v slov.; 13 vesti v ital.; 13.15 glasba po željah; 14 zdravniška oddaja; 14.10 čitanje sporeda; 17.30 Martucci: Kvintet v C duru; 18.15 plesna glasba; 18.45 predavanje: Kulturne aktualnosti; 19 melodije; 19.15 ljudska glasbena ura; 19.45 Avgust Stanko igra na harmoniko; 20 napoved časa - vesti v slov.; 20.15 politični komentar; 20.30 orkestralna glasba: 20.55 koncert mandolinista Bressana; 21.15 slušna igra: Henrik Ibsen: «Nora»; 22.30 operetna glasba; 23 napoved časa - zadnje vesti v ital.; 23.15 zadnje vesti v slov. - čitanje sporeda za prihodnji dan; 23.30 plesna glasba.

VESTI S PODEŽELJA

OPČINE

Miklavževanje. Naše žene so v četrtek priredile miklavževanje za šolsko deco. Obdarovanih je bilo nad 350 otrok. Skupaj s slovenskimi otroci so bili obdarovani tudi italijanski otroci.

SEŽANA

Miklavžev večer in prosvetno delo. Sežansko prosvetno društvo priredi v nedeljo 8. t. m. ob 16. uri Miklavžev večer v kino-dvorani. Sodelovali bodo pionirji in pionirke, mladina in odrasli, pevski zbori in orkester.

V splošnem so se naša društva razgibala ter se opaža napredek. Da smo izboljšali naše prireditve, so pokazale deklamacije mladink in žena, nastop pevskega zbora na Gregorčičevi proslavi in na proslavi obletnice FLRJ. Pripravljamo še dve igri in prihodnji teden bomo začeli z večernimi tečaji, v katere se je prijavilo mnogo mladine.

Danes ob 8. uri bo v prostorih sindikata predavanje o gospodarskih problemih.

RICMANJE

Miklavževanje. Naši pionirji priredijo v nedeljo 8. decembra ob 17. uri miklavžev večer z igrico in petjem Pridite vsi!

Proslava obletnice ustanovitve FLRJ. Dne 29. novembra smo svečano proslavili I. obletnico ustanovitve FLRJ s pomembnim govorom, koncertnimi točkami pevskega zbora in domače godbe; na sporedu so bile tudi deklamacije mladine.

Prosvetno društvo «Slavec» je darovalo za našega dijaka 1197 lir, mladina iz Ricmanj in Loga pa 500 lir.

IZPRED SODIŠČA

TUDI POLICAJI SE PEČAJO S ČRNO BORZO

Doslej smo mislili, da se pečajo s prodajanjem cigaret samo brezposelni in razni delomrzneži, katere policija večkrat spodi iz ulic Sorgente, Cavana in s trga Libertà. Sedaj pa se bodo marsikateremu policaju vzbujali pomisleki vesti, ko bo moral preganjati črnoborzijance, ker sta se celo dva policaja lotila črnoborzijanskih poslov.

Pred zavezniškim sodiščem so se namreč predvčerajšnjim zagovarjali agenta civilne policije Salvatore Faraci in Remigio Franco ter črnoborzijanki Ana Croerijeva in Fernanda Tintijeva. Obtoženca sta izrabljala svoj položaj fiskalnih agentov in zaplenila prodajalki v trafiki št. 105, Jožefi Germani, 3 in pol kg ameriških cigaret. Cigarete sta nato prodala na črni borzi za 32.000 lir, ki si sta si jih razdelila med seboj.

Vsi obtoženci so skušali naprtiti krivdo drug drugemu in zašli v protislovja ter se s tem popolnoma razkrinkali. To je zelo razburilo predsednika, majorja Baylissa, ki je dejal, da je predmet obravnave naravnost gnusen. Edini agent Franco je priznal svojo krivdo. Ker pa je prišel 40 minut prepozno na obravnavo, so mu dali še 5000 lir globe. Vsi obtoženci so bili namreč na svobodi.

Sodišče je po zagovoru odvetnikov obsodilo agenta Faracija na dve leti in devet mesecev zapora ter 9000 lir globe, agenta Franca pa na tri leta in 10.000 lir globe poleg že omenjenih 5000 lir zaradi zamude. Ano Croerijevo na 11 mesecev zapora in 9000 lir globe, Tintijevo pa pogojno na tri mesece zapora in 9000 lir globe.

Nečedni posli beguncev

Pred zavezniškim sodiščem so se začele obravnave proti skupini istrskih beguncev, ponarejevalcev in razpečevalcev ponarejenega denarja. Zopet se nam na tak način odkriva resničen moralni lik teh namišljenih mučenikov. Iz obravnave tudi izhaja, da so dobivali begunske podpore ter se še ukvarjali z raznimi, postranskimi posli.

Sodišče je najprej sodilo Lucianu Galliniju in Homerju Goosu, ki sta skušala 2. oktobra razpečavati ponarjen denar in sicer 495 bankovcev po 1000 dinarjev. Priča civilni policist Dionizij Innocente je povedal, da je obtoženec v nekem baru ponujal milijone dinarjev. Na braniteljev predlog je bil proces odložen do 13. t. m.

Dominik Sanbarossi iz Labina pa je bil obtožen da je skusal 3. septembra t. l. razpečati 47.000 ponarejenih dinarjev. Civilni policist Jakob Cirani je dejal, da se je skušal po aretaciji iznebiti denarja in je odvrgel dinarje, zavite v časopis. Sanbarossi je dejal, da ni mogel živeti s samimi 2500 lirami, ki mu jih je dajal odbor reških beguncev. Zato je prodajal tisoč dinarske bankovce po 2500 do 2600 lir. Tudi to obravnavo so odložili do 13. t. m.

Sodišče pripravlja tudi proces proti nekemu Sofiču, ki so mu zaplenili 120.000 lir in 1000 ponarejenih dinarjev. Bil je tud. v «poslovnih» stikih s Sanbarossijem.

Ravnateljstvo ni dovolilo

Pripravljalni odbor za odkritje spominske plošče sedmim antifašističnim delavcem Telve, ki so umrli v nemških koncentracijskih taboriščih, sporoča, da jutri ne bodo odkrili plošče. Glavno ravnateljstvo družbe namreč ni dovolilo postavitve plošče, ker je vanjo vklesana rdeča zvezda.

Maršal Montgomery odpotoval

Poveljnik britanskega glavnega stana, maršal Montgomery, je končal inšpekcijsko potovanje v Julijski krajini in odletel včeraj ob 10. uri z letališča pri Vidmu.

Kamion jo je povozil do smrti

Ko je 17 letna Zanin Romana včeraj okrog 13. ure izstopila iz tramvaja v ul. Raffaelo Sanzio, je prišla pod kamion tvrdke Tauceri, ki je pridrvel tam mimo. Prišla je pod kolesje, ki ji je razbilo lobanjo, čeljust in povzročilo težke notranje poškodbe. Brž so jo prepeljali v bolnico, kjer pa ji niso mogli pomagati in je takoj po prihodu umrla.

Glasbena šola v Trstu
ob svoji prvi obletnici ponovne ustanovitve

Dne 27. nov. je minulo leto dni, kar je bila v prostorih šole Vicolo dell'Ospedale Militare na novo oživljena glasbena šola kot naslednica bivše Glasbene matice, ki je bila ustanovljena že leta 1909. in je bila po prvi svetovni vojni primorana prekiniti svoje plodno delovanje.

Lani je bilo spočetka vpisanih 96 gojencev in poučevalo je 7 učnih moči. Pouk se je vršil v centru, pri Sv. Ivanu; v Barkovljah, na Opčinah in v Škednju, kjer se je ustanovil tudi godalni orkester.

Pomanjkanje primernih učnih prostorov je v maršičem oviralo normalni razvoj šole, a kljub temu so bili uspehi razveseljivi. Učiteljstvo se je z vnemo lotilo dela, kjer se je stalež gojencev kmalu dvignil na 117. Delo učiteljstva je bilo uspešno tudi izven šole na javnih koncertih, poučnih glasbenih predavanjih, v glasbenih tečajih za pevovodje in na koncertih tržaške radio-postaje. V Škednju se je vadil godalni orkester, ki je pod vodstvom ravn. Karla Sancina sodeloval 8 krat pri predstavah Slov. nar. gledališča v Trstu, Gorici in drugod. Imel je poleg tega še dva samostojna koncerta komorne glasbe. Ta orkester je naše edino inštrumentalno komorno združenje, ki goji resno inštrumentalno glasbo med nami. Kljub vsem težavnim okolnostim, s katerimi se šola bori, so bili njeni učni uspehi ob sklepu preteklega šolskega leta zadovoljivi. Vodstvo šole stremi za tem, da jo postavi na čim čvrstejšo strokovno podlago, za katero nam jamči kvalifikacija učnih moči.

V letošnjem šol. letu se je doslej vpisalo 111 gojencev in gojenk. K temu številu je treba prišteti še 49 dijakov, ki so se prijavili za inštrumentalni pouk v Dijaškem domu v ulici Buonarotti. Na šoli poučujejo klavir, violino in ostala godala, petje, glasbeno teorijo ter komorno in orkestralno glasbo. Letos je vpeljan tudi tečaj za pevovodje. Vodstvo šole je v rokah našega domačina, pedagoga in znanega umetnika Karla Sancina. Dne 3. t. m. so nekateri gojenci nastopili solistično (klavir-violina) v tukajšnjemu radiu, kjer so se ob tej priliki spomnili tudi prve obletnice ustanovitve glasbene šole kot naslednice nekdanje Glasbene matice. Nastop je bil uspešen in dokaz solidnega šolanja in marljivosti gojencev. Tudi ostalim gojencem bo dana prilika, da pokažejo svoje znanje tako pri mladinskih urah radia kakor na javni produkciji, ki bo v kratkem. Vidimo, da so prvi sadovi že tu in zavod pridobiva na svoji veljavi, ker je zdrav v svoji osnovi in se krepko opira na delavnost in požrtvovalnost profesorskega zbora.

Ob prvi obletnici naše glasbene šole lahko s ponosom in zaupanjem gledamo v bodočnost. Dosedanji uspehi niso le porok za napredek in uspešno delo, marveč naj služijo naši mladini za zgled in vzpodbudo k resnemu prizadevanju za glasbeno kulturnim napredkom.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. Tehnikolor-film «Robin Hood», E. Flynn, O. Haviland.
FENICE. 16.30: [illegible] lovih pošasti», L. Chan[illegible].
FILODRAMMATICO. 16.30: «Arizona», J. Arthur, H. William.
ITALIA. 16.30: «Muhavost», D. Darieux.
ALABARDA. 16.30: [illegible] eli ljudje», S. Tracy, H. Lamar.
IMPERO. 16.30: «Sanjal sem o angelu», I. Dun[illegible] G. Grant.
VIALE. 16.30: «Festival Charlie Chaplina».
MASSIMO. 16.30: «Vsi so poljubljali nevesto», J. Crawford, M. Douglas.
GARIBALDI. 16.30: «Blazno jahanje», R. Richardson.
NOVO CINE. 16.30: «Noč z nevihto», F. Giachetti.
KINO MARE. Ni predstave. Ob 20 ples v korist «Otroškega božiča».
ARMONIA. 15.30: «Življenje je lepo». Varieté.

*

KINO «PROSVETNI DOM» - NABREŽINA. V soboto ob 20. in v nedeljo ob 16.30 in 20. uri: «Rdeča vijolica».

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

MALI OGLASI

PIANINO S KRIŽANIMI STRUNAMI in 2 harmonija poceni prodam. Naslov Ivan Kacin, ul. New York 46, pri pevmskem mostu, Gorica.

Naročnikom v coni B

Vse naročnike našega lista v coni B prosimo, da poravnajo naročnino po položnici na čekovni račun št. 45-301 na ime Ljudska založba za «Primorski dnevnik». Na položnici naj točno navedejo, na kateri mesec se nanaša vplačilo. Obenem prosimo, da nam javijo vsako nerednost v dostavljanju lista.

UPRAVA.

Sporočila in objave

Obvestilo invalidom

Združenje delovnih invalidov pohabljencev vabi svoje člane, naj se javijo v nedeljo 8. t. m. od 9. do 11. ure v ulici Duca d'Aosta 12. Tam bodo obveščeni o razdeljevanju raznega blaga.

Prosvetna konferenca v Nabrežini

Slovenska prosvetna zveza vabi na okrajno konferenco, ki bo v nedeljo 8. t. m. ob 9. uri v Nabrežini odbore prosvetnih društev iz okrajev Nabrežine in Tržiča kakor tudi zastopnike mladine, ASIZZ-a, SIAU-ja in učiteljstvo.

Konferenca je velikega pomena, ker se bo na njej obravnavala povezava med društvi, nadaljnje delo in organizacija.

Prireditev v Domu pristaniških delavcev

Vse tovariše in prijatelje vabimo na zabavo s plesom, ki jo priredi SIAU pri PNOO-u v korist božičnice za revne otroke. Zabava bo v kinodvorani in v sosednjih prostorih doma dne 7. decembra ob 20 uri. Bar in bufet bosta dobro založena. Vhod pri glavnih vratih.

Zabava v Tomasiju

Danes 7. decembra ob 19. uri bo v kulturnem krožku «Tomasi» ples z raznimi zabavnimi točkami. Čisti dobiček gre za božičnico otrok.

Zabavni večer na Škorklji

Kulturni krožek Škorklja priredi nocoj zabavo s plesom in veselimi točkami v Vicolo Ospedale Militare 2. Začetek ob 20. uri. Čisti dobiček gre v korist otroške božičnice.

Električni tok v nedeljo

ZVU sporoča, da v nedeljo 8. t. m. ne bo nobene omejitve pri uporabi električnega toka, ker je vprašanje električnega toka v proučevanju.

Delitev penicilina

Zdravstveni odsek ZVU obvešča, da bo od 9. decembra dalje občinski urad prevzel nadzorstvo nad razdeljevanjem penicilina. Zato je treba obrazce, ki jih podpišejo zdravniki, predložiti higienskemu uradu v ulici Cavana št. 18, ki bo dal pooblastilo za razdeljevanje. Obrazce dele vse lekarne.

Enotni sindikati

Enotni sindikati vratarjev. Po posredovanju Enotnih sindikatov bodo imeli vratarji, ki so zavarovani pri deželni bolniški blagajni, pravico do zdravniške podpore tudi za svojce. Posamezne primere bo vodstvo zavoda sproti proučilo. V primeru, da bi bila kdaj odbita zdravniška pomoč, naj se prizadeti obrnejo na svoj sindikat, via Imbriani 5.

Enotni sindikati za kmetijstvo. V nedeljo ob 10. v via Imbriani 5 drugo kmetijsko zborovanje. Zaradi važnih sindikalnih in gospodarskih vprašanj, naj pridejo vsi delegati tudi če niso bili vabljeni, seveda s pooblastili odborov.

Otroška božičnica. Vsi zaupniki tovarniških odborov, ki so v preteklih dneh izročili tiskovnemu uradu pri Enotnih sindikatih sezname otrok članov sindikatov za otroško božičnico, naj seznam čimprej zopet prevzamejo na svojem odseku. Otroke naj potem vpišejo v kulturnih krožkih svojih okrajev.

Rojstva, smrti, poroke

Tržaški anagrafski urad je objavil, da se je dne 6. decembra rodilo 8 živih in 1 mrtev otrok, umrlo je 6 ljudi, poroka pa je bila 1.

Poroke: trgovec Camerino Rafael in zasebnica Milost, vd. Klobučar.

Umrli: 67 letni Iungo Virgil, 47 letni Crosilla Karel, 56 letni Debzet Peter, 65 letna Petronio Frančiška, 87 letna Petelin vd. Dario Antonija in Serri Eleonora, 7 mesecev.

SLOVENSKO GOSPODARSKO UDRUŽENJE TRST

vabi vse člane S. G. U.-ja pekovske stroke, da se zanesljivo udeleže zborovanja, ki bo v ponedeljek 9. t. m. ob 18 uri v društvenih prostorih, ulica Fabio Filzi 10-I. Na dnevnem redu so

VOLITVE STROKOVNEGA ODBORA PEKOV

Dolžnost vseh članov je, da se tega važnega zborovanja udeležijo polnoštevilno.

TAJNISTVO S.G.U.-ja

SLOVENSKO GOSPODARSKO UDRUZENJE v TRSTU razpisuje natečaj za mesto

UPRAVNEGA TAJNIKA (RAVNATELJA URADA)

veščega organizatorja, z gospodarsko strokovno izobrazbo, vpeljanega v gospodarski ustroj tržaškega ozemlja in njegov upravni sistem ter z znanjem jezikov.

Prednost imajo akademsko naobraženi in taki, ki so že delovali v podobnih gospodarskih ustanovah.

Tozadevne vloge s «curriculum vitae» naj se naslovijo do 17. t. m. na predsedstvo na naslov:

Josip Mihelčič, Trst, via Galatti 24-III

Dramski odsek prosvetnega društva „NANOS" iz Velikega dola vprizori v nedeljo dne 8. t. m. v dvorani prosvetnega društva na Proseku veselo igro v treh dejanjih

„PLOHA"

in enodejanko

„JUNAKI"

povrh šaljivih pevskih nastopov.

K obilni udeležbi se vabijo vsi, ki so željni smeha

Danes 7. t. m. priredi „ZAMJK" iz Vrhovlja v gostilni FURLAN na REPENTABRU

ZABAVNI VEČER S PLESOM

VABLJENI VSI! **Pričetek ob 19 uri!**

FIZKULTURA

IGRIŠČA IN DOMOVI FIZKULTURE V BEOGRADU

Letos so bili obnovljeni v Beogradu številni fizkulturni objekti in igrišča. S potrebnimi fizkulturnimi napravami je bilo opremljenih pet telovadnic po gimnazijah. Fizkulturna društva so uredila svoje prostore in igrišča ter na ta način omogočila članstvu pogoje za delo.

«Crvena zvezda» je obnovila svoj dom, uredila igrišče in ebenem zgradila tribune na Kalemegdanu, FD Botip in FD Poštar sta zgradila skupno igrišče in dom. Tudi FD Svoboda si je uredila igrišče in dom, FD Student, ki je bil nedavno združen s «Crveno zvezdo», pa je uredil teren pri tehnični fakulteti v nogometno igrišče kakor tudi šest terenov za košarko in odbojko. Člani FD Milicionarja so s prostovoljnim delom odstranili 100 vagonov odpadkov in zemlje, ki jih je okupator zmetal na teniško igrišče na Tašmajdanu, s čimer so si spet uredili igrišča.

V letu 1947. je ILO določil za gradnjo fizkulturnih objektov in igrišč 12 milijonov dinarjev.

Metalac-Ljubitelji Ponziane 3:1 (1:1)

Včeraj popoldne je bila v Beogradu na igrišču CDJA Partizan prvenstvena nogometna tekma v zvezni ligi med enajstorico «Metalca» iz Beograda in tržaških «Ljubiteljev Ponziane». Medtem ko so se gostje v prvem polčasu uspešno upirali svojemu nasprotniku in obdržali neodločen rezultat, so morali po zamenjavi prostorov kloniti spričo boljše igre «Metalca», ki je v drugem polčasu dosegel še dva gola. Tekma se končala z rezultatom 3:1 za «Metalca».

Pionirske fizkulturne tekme

V nedeljo bodo priredile pionirske družine iz Trsta in okolice prve pionirske fizkulturne tekme na Opčinah. Tekmovali bodo ves popoldan. Ob 14. uri bo otvoritev Pionirskega doma, ob 16. uri bo uprizoritev pravljične igre «V kraljestvu palčkov». Naši najmlajši vas vabijo, da jih obiščete.

Tekma v hitri hoji

Za 5. obletnico smrti Pina Tomažiča organizira krožek «Tomažič» 22. t. m. tekmo v hitri hoji. Do 15. t. m. naj se prijavijo pri tajništvu krožka vse skupine, ki se bodo tekme udeležile.

Tržaška zveza za balincanje

V torek 10. t. m. ob 19. uri sestanek upravnega sveta zveze v gostilni «Riosa» na Pončani. Odobritev pravil. Vabljeni tudi vsi zastopniki skupin raznih podjetij in posamezniki.

LAZAR LAGIN 34

Oklopnica „Anuška"

Nekaj trenutkov pozneje je Aklejev ukazal: «Zvite zastavo!» Dvignil je roko h kapi, ki je bila ob eni strani že vsa odrgnjena, v pozdrav. Tudi Kutovoj in Verniveher sta pozdravila. Bila je to groba prekršitev pravilnika. Ko se zastava razobeša ali snema, mornarji ne smejo pozdravljati. Aklejev je bil sicer poveljnik, Kutovoj ni poznal reda in pravilnika, Verniveher pa, čeprav je poznal pravila, ni stal v pozoru, kot bi po pravilih moral, pa je pozdravil, ker se ni mogel premagati.

Aklejev je molče zrl na zastavo in Kutovoj je v naglici ter malo zmedeno povesil roko in snel drog z zastavo.

«Voljno!» je ukazal Aklejev in Verniveher, ki se mu je v glavi vrtelo od šibkosti, se je zopet z zadovoljstvom iztegnil na svoji klopi.

Tako se je končal drugi dan njihovega križarjenja.

* * *

Naslednje jutro sta se Aklejev in Kutovoj dogovorila, da bosta izmenoma na straži. Izvlekla sta «maksimovko» iz kajute in jo postavila nabito in pripravljeno na njeno mesto. Oni, ki je stražil, je imel nalogo, da budno gleda po obzorju in po morju. Če bi se pojavila na vidiku sovjetska ladja ali letalo, bi moral začeti streljati, dokler ga prihajajoči ne bi slišali ali opazili.

Prav za prav je bilo zelo malo upanja v kakšno pomoč. Še manj je kazalo, da bi zopet zapihal veter. Glavno je bilo — in tega sta se zavedala oba, Aklejev in Kutovoj — da bo stražar dobro opravil svojo dolžnost in se ravnal točno po predpisih. To je obema vlivalo novega poguma.

Drugi stražar je zamenjal prvega, ne da bi se prikazalo kakšno letalo ali kakšna ladja. Niti sovražnih letal ni bilo na spregled. Coln je zašel na popolnoma mrtvo točko. Toda ladjica je bila na morju, bila je v službi mornarice in, kolikor je bilo v danih razmerah mogoče, so postavili straže, kakor je to pač v navadi na vojnih ladjah. Zjutraj so razvili zastavo in zvečer jo je Kutovoj na Aklejevo povelje zopet spustil.

Prvega in drugega dne po nevihti je imel Verniveher še vedno dovolj moči, da je sedel. Potem je izgubil še svoje zadnje sile. Mirno je ležal ves čas in je vedno bolj pogostoma podlegal težki omotici. Mučila ga je žeja in pol kozarca vode dnevno mu je nikakor ni moglo pogasiti. Tudi glad ga je grizel in pa vnetje rane. Skoraj ves čas ga je tresla močna mrzlica. Pokrila sta ga z njegovim in svojima suknjičema, vendar je kljub temu drhtel (julija meseca na Črnem morju!) in njegovi zobje so šklepetali od mraza, kakor da bi bilo najmanj 40 stopinj pod ničlo.

Njegova dva tovariša pa sta neprestano stražila.

Medtem ko je bil eden na straži, je drugi spal, da ne bi zapravljal svojih moči brez potrebe. Potem sta sklenila, da bosta stražila sede.

Počasi so minevale dolge ure, ne da bi, razen straženja, imeli še drugih opravkov. Glad in žeja sta ju neprestano mučila. Aklejev se je spomnil, da je bral o brodolomcih, kako so jedli tanko zrezano usnje. Ko je Kutovoj spal, je Aklejev skrivaj poskušal košček svojega pasu, zvečil trdo in slabo usnje precej dolgo časa in se toliko potrudil, da ga je pogoltnil. Toda želodec se je uprl tej nenavadni hrani in jo je takoj izmetal iz sebe. Mornarji iz pustolovskih zgodb so morda poznali kakšno tajnost v pripravi usnja, ki je bila Aklejevu neznana.

(Se nadaljuje)